

BESLUITEN

UITVOERINGSBESLUIT VAN DE RAAD

van 14 december 2011

tot wijziging van Uitvoeringsbesluit 2011/344/EU tot verlening van financiële bijstand van de Unie aan Portugal

(2012/92/EU)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EU) nr. 407/2010 van de Raad van 11 mei 2010 houdende instelling van een Europees financieel stabilisatiemechanisme ⁽¹⁾, en met name artikel 3, lid 2,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De Raad heeft Portugal, op verzoek van Portugal zelf, financiële bijstand verleend (Uitvoeringsbesluit 2011/344/EU van de Raad ⁽²⁾) ter ondersteuning van een krachtig economisch en financieel hervormingsprogramma („programma”) dat erop gericht is het vertrouwen te herstellen, de economie wederom op een duurzaam groeipad te brengen en de financiële stabiliteit in Portugal, het eurogebied en de Unie te waarborgen.
- (2) Volgens de huidige Commissieprognoses voor de nominale groei van het bruto binnen lands product (bbp) (– 0,6 % in 2011, – 1,9 % in 2012, 1,9 % in 2013 en 3,9 % in 2014) is het budgettaire aanpassingstraject in overeenstemming met de aanbeveling van de Raad aan Portugal van 2 december 2009 om het buitensporige overheidstekort te verhelpen, op grond van artikel 126, lid 7, van het Verdrag en resulteert het in een schuldquote van 107,2 % in 2011, 116,2 % in 2012, 118,1 % in 2013 en 116 % in 2014. De schuldquote zou derhalve in 2013 worden gestabiliseerd en daarna op een neerwaarts pad worden gebracht mits verdere vorderingen worden gemaakt bij de tekortreductie. De schulddynamiek wordt beïnvloed door diverse transacties „onder de streep”, zoals aanzienlijke aankopen van financiële activa, met name voor een mogelijke herkapitalisatie van banken en voor de financiering van staatsbedrijven, alsmede verschillen tussen rentebetalingen op transactiebasis en op kasbasis.
- (3) Het driemaandelijks kwantitatieve prestatie criterium voor het kassaldo van de overheid is voor het tweede kwartaal van 2011 gehaald en voorlopige gegevens doen denken dat dit ook in het derde kwartaal van 2011 het geval was. Aan de hand van de begin november beschik-

bare informatie wordt op basis van het Europees systeem van rekeningen (ESR95) echter voor geheel 2011 een budgettaire kloof van ongeveer 1½ % van het bbp verwacht. Een deel van deze budgettaire kloof is in augustus ontdekt, en is met name het gevolg van lopende uitgavenoverschrijdingen, tegenvallende lopende niet-fiscale ontvangsten en hoger dan begrote kapitaaluitgaven. De Portugese regering heeft, om deze kloof te verkleinen, een aantal maatregelen, met name een eenmalige verhoging van de personenbelasting en een verhoging van de btw op aardgas en elektriciteit, genomen die zijn vroege van 2012 naar 1 oktober 2011. Maar deze maatregelen waren niet voldoende om de budgettaire kloof te dichtten, vooral nu meer recentelijk verdere overschrijdingen zijn vastgesteld, inclusief hogere rentebetalingen en tegenvallende kapitaalinkomsten en verkopen van vastgoed. De Portugese regering tracht momenteel met de banken tot een akkoord te komen over een gedeeltelijke overdracht, in overeenstemming met de EU-staatssteunregels, van hun pensioenfondsen aan het socialezekerheidsstelsel van de staat, die exceptioneel gebruikt zullen worden om in 2011 de tekortdoelstelling van 5,9 % van het bbp te halen. De Portugese regering is akkoord gegaan niet op verdere overdrachten van pensioenfondsen te rekenen om de programmadoelstellingen voor de komende jaren te halen.

- (4) Er worden vorderingen gemaakt bij de versterking van het financieel beheer van de overheid in de vorm van een verbeterde rapportage en monitoring en een hervorming van het begrotingskader, zulks overeenkomstig de aanbevelingen van de diensten van de Commissie en van het Internationaal Monetair Fonds (IMF).
- (5) Het totaalbedrag aan achterstallige schulden zal gedurende de programmaperiode significant verminderen. Met het oog hierop zal een strategie worden opgesteld voor de validatie en betaling van het totaalbedrag aan achterstallige schulden voor de entiteiten binnen de overheidssector alsook de buiten de overheidssector vallende staatsbedrijven. In het kader van deze strategie zal een routekaart worden verschaft waarin wordt beschreven hoe en wanneer het totaalbedrag aan achterstallige schulden zal worden gestabiliseerd. Bovendien zullen verschillende opties voor het vereffenen van achterstallige schulden worden onderzocht en zal in passende stimuleringsmechanismen worden voorzien inclusief de mogelijkheid van kortingen voor vervroegde vereffeningen en de beloning van entiteiten die geen nieuwe achterstanden meer ophopen.

⁽¹⁾ PB L 118 van 12.5.2010, blz. 1.

⁽²⁾ PB L 159 van 17.6.2011, blz. 88.

- (6) Gezien de significante druk die het autonoom gebied Madeira op de Portugese publieke financiën heeft uitgeoefend, zal de Portugese regering met dat gebied een financiële regeling voorbereiden om het hoge niveau van nog overblijvende budgettaire risico's in te dammen. De regeling zal overeenkomstig het programma worden opgezet en onder meer een schuldhoudbaarheidsanalyse omvatten.
- (7) De Portugese banken werken eraan om aan de strengere kapitaalsvereisten te voldoen als bij het programma bepaald, rekening houdend met de implicaties van de eisen van de Europese Bankautoriteit om overheidsschuld tegen de marktprijzen van einde september te waarderen, het speciale programma voor inspectie ter plaatse en de overdracht van de bancaire pensioenfondsen aan het socialezekerheidsstelsel van de staat. Een rechtskader, dat tot doel heeft tijdelijke overheidssteun aan de banken te verschaffen, is in voorbereiding. Het blijft van cruciaal belang dat de schuldeffboom van de banksector op een evenwichtige en ordelijke wijze wordt afgebouwd en dat er tegelijk voldoende krediet beschikbaar blijft voor de productieve sectoren van de economie. De verkoop van Banco Português de Negócios bevindt zich in de laatste fase hoewel de transactie nog door de mededingingsautoriteiten van de EU moet worden goedgekeurd. Ook is, mede dankzij technische hulp, vooruitgang geboekt bij de versteviging van het regelgevings- en toezichtskader.
- (8) Voor een herstel van het concurrentievermogen en voor een verhoging van het groeipotentieel is het van essentieel belang dat vooruitgang wordt geboekt bij de hervorming van de arbeids- en de productmarkt. De arbeidsmarkthervormingen waarbij de bescherming en rechten in het kader van contracten voor bepaalde en voor onbepaalde duur worden gelijkgetrokken en een door werkgemers gefinancierd fonds voor de uitkering van ontslagvergoedingen aan werknemers wordt opgezet, vorderen gestaag. Momenteel wordt ingevolge de nieuwe kaderwet voor privatisering uitvoering gegeven aan het privatiseringsprogramma. Een diepe, snelle herstructurering van de staatsbedrijven staat bovenaan op de agenda van de Portugese regering. Er is verdere vooruitgang nodig om de toegangsrempels tot de beschermde sectoren te verlagen met het oog op het bevorderen van concurrentie en het verlagen van buitensporige huren. Besluitvaardig en nauwlettend dienen structurele hervormingen te worden geïmplementeerd.
- (9) Ondanks de betrekkelijk grote omvang van de eerste en tweede tranche blijft de kaspositie van de Portugese overheid onder druk staan. Dit komt door de toename van de financieringsbehoefte van staatsbedrijven, door hardnekkige spanningen op de financiële markt en door een sterk toegenomen inwisseling van spaarbewijzen door de huishoudens.
- (10) In het licht van deze ontwikkelingen moet Uitvoeringsbesluit 2011/344/EU worden gewijzigd,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

Artikel 3 van Uitvoeringsbesluit 2011/344/EU wordt als volgt gewijzigd:

- 1) Lid 3 wordt vervangen door:

„3. In overeenstemming met de vereisten van de buitensporigtekortprocedure (BTP) mag het overheidstekort niet hoger zijn dan 10 068 miljoen EUR (of 5,9 % van het bbp afgaande op de huidige prognoses) in 2011, 7 645 miljoen EUR (4,5 % van het bbp) in 2012 en 3,0 % van het bbp in 2013. Voor de berekening van dit tekort wordt geen rekening gehouden met de mogelijke budgettaire kosten van maatregelen ter ondersteuning van het bankwezen in de context van de strategie van de Portugese overheid met betrekking tot de financiële sector. De consolidatie wordt verwezenlijkt door middel van kwalitatief hoogwaardige permanente maatregelen en de gevolgen ervan voor kwetsbare groepen worden tot een minimum beperkt.”.

- 2) Lid 5 wordt als volgt gewijzigd:

- a) de punten a) en b) worden vervangen door:

„a) de begrotingstekortdoelstelling voor 2011 wordt bereikt middels een uitzonderlijke maatregel. De verworven activa als gevolg van de overdracht van de pensioenfondsen van de banken aan het socialezekerheidsstelsel van de staat worden niet zodanig gebruikt dat de houdbaarheid op lange termijn van de Portugese overheidsfinanciën wordt geschaad;

b) Portugal treft maatregelen om het beheer van de overheidsfinanciën te versterken. Portugal voert de in de nieuwe budgettaire kaderwet vervatte maatregelen uit, zoals de opzet van een budgettair middellangetermijnkader en de instelling van een onafhankelijke begrotingsraad. Het begrotingskader op lokaal en op regionaal niveau wordt aanzienlijk verstevigd door met name de voorstelling van de basisopties om de desbetreffende financieringswetten in overeenstemming te brengen met de eisen van de budgettaire kaderwet. Portugal intensiveert de rapportage over en de monitoring van de overheidsfinanciën en versterkt de regels en procedures voor begrotingsuitvoering. De regering bereidt een strategie voor voor de validatie en vereffening van de achterstallige schulden in het kader waarvan een routekaart wordt gepresenteerd waarin wordt beschreven hoe en wanneer het totaalbedrag aan achterstallige schulden zal worden gestabiliseerd en verschillende opties voor de vereffening van de achterstallige schulden worden onderzocht. Wat publiek-private partnerschappen (PPP's) betreft, zal de Portugese regering geen nieuwe PPP's aangaan alvorens de studieresultaten betreffende de bestaande PPP's die in het programma worden beoogd en de voorgestelde institutionele hervormingen beschikbaar worden.”;

- b) punt e) wordt vervangen door:

„e) Portugal stelt de economie verder open voor concurrentie. De Portugese regering neemt de nodige maatregelen die ervoor zorgen dat de Portugese centrale overheid of een ander overheidsorgaan in hun hoedanigheid van aandeelhouder geen regelingen treft die

het vrije verkeer van kapitaal kunnen belemmeren of van invloed kunnen zijn op de zeggenschap over het management van bedrijven. De nieuwe privatiseringswet eerbiedigt ook de beginselen van het vrije verkeer van kapitaal en verleent of gunt de centrale overheid geen speciale rechten. Het mededingingsrecht wordt herzien om de mededingingsregels sneller en effectiever te kunnen handhaven.”;

c) punt h) wordt vervangen door:

„h) Portugal bereidt met het autonoom gebied Madeira een financiële regeling voor die in overeenstemming is met het programma. Totdat er over deze regeling en de uitvoering ervan in de begroting van het autonoom gebied Madeira een akkoord is, volgt Portugal nauwlettend de uitvoering van de begroting van het autonoom gebied Madeira, blijft het de overdrachten van de staat aan de regering van het autonoom gebied Madeira opschorten en honoreert het geen nieuwe commerciële of financiële schulden of waarborgen van de regering van het autonoom gebied Madeira en de staatsbedrijven ervan meer die niet door het ministerie van Financiën zijn goedgekeurd.”.

3) Lid 6 wordt als volgt gewijzigd:

a) de punten a) tot en met d) worden vervangen door:

„a) Portugal voert het privatiseringsprogramma uit. Met name wordt de verkoop van aandelen van de overheidssector in EDP in 2012 afgerond. Bovendien wordt in 2012 het aandeel van de publieke sector in REN en GALP en, als de marktomstandigheden het toelaten, in TAP verkocht. Er wordt een strategie voor Parpublica voorbereid, waarbij de rol van Parpublica als overheidsbedrijf wordt herbekeken en de mogelijkheid wordt bekeken het bedrijf af te bouwen of het met de overheid te consolideren. Dit plan bestrijkt de periode tot en met 2013 en omvat ook Aeroportos de Portugal, de vrachtdivisie van Comboios de Portugal, Correios de Portugal en Caixa Seguro, alsmede een aantal kleinere bedrijven;

b) de onder de punten c) en d) genoemde maatregelen ter grootte van ten minste 8,8 miljard EUR worden opgenomen in de begroting van 2012. Om eventuele kloven als gevolg van de budgettaire ontwikkelingen in 2012 te dichten, worden verdere maatregelen getroffen die voornamelijk betrekking hebben op de uitgavenzijde;

c) de begroting voorziet in een uitgavenvermindering in 2012 ter waarde van ten minste 6,7 miljard EUR door middel van onder meer een vermindering van de lonen en tewerkstelling in de overheidssector; kortingen op pensioenuitkeringen; een ingrijpende reorganisatie van de centrale overheid, het wegwerken van overlappingsen en andere inefficiënties; het verminderen van het aantal gemeenten en parochies; het doorvoeren van bezuinigingen op onderwijs en gezondheidszorg; het verminderen van de overdrachten aan regionale en lokale overheden; en het terugschroeven van de kapitaaluitgaven en andere uitgaven, zoals in het programma is beschreven;

d) aan de ontvangstenzijde bevat de begroting inkomstenverhogende maatregelen ter waarde van in totaal

2,1 miljard EUR in een volledig jaar, inclusief door het verbreden van de btw-grondslag door het aantal vrijstellingen te verminderen en door over te gaan tot een herindeling van de lijsten van goederen en diensten waarvoor verminderde, intermediaire en hogere tarieven gelden; het optrekken van de accijnzen; het verbreden van de grondslag van de vennootschaps- en de personenbelasting door een vermindering van fiscale aftrekposten en speciale regelingen; het gelijk-trekken van de fiscale aftrekposten die in het kader van de personenbelasting op pensioenen en inkomen uit arbeid van toepassing zijn; en het hervormen van de vastgoedbelasting door het aantal vrijstellingen aanzienlijk te verminderen. Deze maatregelen worden aangevuld met acties ter bestrijding van belastingontwijking, fiscale fraude en de informele economie.”;

b) de punten k) en l) worden vervangen door:

„k) Portugal bevordert loonontwikkelingen die stroken met het streven om de werkgelegenheidsschepping te stimuleren en het concurrentievermogen van het bedrijfsleven te verbeteren teneinde macro-economische onevenwichtigheden te corrigeren. Tijdens de programmaperiode gaan de minimumlonen pas omhoog als dat in het licht van economische en arbeidsmarktontwikkelingen gerechtvaardigd is. Er worden maatregelen genomen om de zwakke punten in de huidige loononderhandelingsprocessen aan te pakken, zoals onder meer wetgeving om de criteria en voorwaarden voor de uitbreiding van collectieve loonovereenkomsten te herdefiniëren en om de sluiting van overeenkomsten op ondernemingsniveau te faciliteren. Tot dan wordt de toepassing van de uitbreidingen opgeschort;

l) er wordt een actieplan opgesteld om de kwaliteit van het secundair en het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding te verbeteren.”;

c) het volgende punt wordt toegevoegd:

„p) Portugal neemt, om te zorgen voor de houdbaarheid van het nationale elektriciteitssysteem, maatregelen die tot de eliminatie van de tariefschuld leiden tegen 2020 en ervoor zorgen dat deze stabiliseert tegen 2013. Deze maatregelen corrigeren de buitensporige winstmarges en hebben betrekking op alle oorzaken daarvan.”.

4) Lid 7 wordt als volgt gewijzigd:

a) de punten a) en b) worden vervangen door:

„a) de begroting voor 2013 bevat budgettaire consolidatiemaatregelen ter waarde van ten minste 3,4 miljard EUR waarmee wordt beoogd het overheidstekort binnen het in artikel 3, lid 3, vastgestelde tijdschema terug te dringen;

b) de begroting bevat inkomstenverhogende maatregelen, zoals onder meer een verdere verbreding van de grondslag van de vennootschaps- en de personenbelasting, een verhoging van de accijnzen en wijzigingen in de vastgoedbelasting, die extra inkomsten van om en bij 0,7 miljard EUR opleveren”;

b) de volgende punten worden toegevoegd:

- „d) De begroting voorziet in een uitgavenreductie ten belope van ten minste 2,7 miljard EUR door onder meer: de uitgaven van de centrale overheid en de uitgaven voor onderwijs en gezondheidszorg te verminderen; de overdrachten aan lokale en regionale autoriteiten terug te schroeven; het ambtenarenbestand in te krimpen; en de kosten van staatsbedrijven terug te dringen;
- e) Portugal brengt verbetering in het bedrijfsklimaat door de administratieve lasten te verlichten via een uitbreiding tot alle sectoren van de economie van op vereenvoudiging gericht hervormingen (centrale aanspreekpunten en projecten tot afschaffing van vergunningen/licenties); en door de kredietbeperkingen voor het midden- en kleinbedrijf te verminderen door onder meer Richtlijn 2011/7/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties ten uitvoer te leggen (*).

(*) PB L 48 van 23.2.2011, blz. 1.”.

5) Lid 8 wordt als volgt gewijzigd:

a) de aanhef wordt vervangen door:

„8. Teneinde het vertrouwen in de financiële sector te herstellen, zorgt Portugal voor een toereikende herkapitalisatie van zijn banksector en een ordelijke afbouw van de schuldhefboom. In dat verband wordt door Portugal met de Europese Commissie, de ECB en het IMF een strategie voor de toekomstige structuur en werking van de Portugese banksector uitgestippeld en overeengekomen, zodat de financiële stabiliteit wordt gevrijwaard. Portugal neemt in het bijzonder de volgende maatregelen:”;

b) de punten a) tot en met g) worden vervangen door:

- „a) de banken adviseren om hun zekerhedenbuffers op houdbare basis te versterken, en monitoren van de uitgifte van de door de overheid gegarandeerde bankobligaties waarvoor goedkeuring is verleend voor een bedrag van maximaal 35 miljard EUR, dit laatste met inachtneming van de EU-regelgeving inzake staatssteun;
- b) nauwlettend volgen van de plannen van de banken om uiterlijk eind 2011 en eind 2012 uit te komen op een core tier 1-ratio van respectievelijk 9 en 10 %. Aan de kapitaalvereisten die voortvloeien uit de waardering van de overheidsschuld op basis van marktprijzen alsook aan de kapitaalimplicaties van het speciale programma voor inspectie ter plaatse en de overdracht van de bancaire pensioenfondsen aan het socialezekerheidsstelsel van de staat zal volgens de Europese Bankautoriteit in juni 2012 worden voldaan. De banken zullen in februari 2012 plannen presenteren over de wijze waarop zij voornemens zijn in dat jaar in hun kapitaalsbehoeften te bereiken. Indien banken de drempels voor de kapitaalvereisten niet op tijd halen, kunnen zij de overheid vragen tijdelijk kapitaal te verstrekken, dat voor privébanken

beschikbaar zal zijn middels de faciliteit voor solvabiliteitssteun aan banken ter grootte van 12 miljard EUR die is ingesteld ingevolge het programma;

- c) ervoor zorgen dat de schuldhefboom van de banksector op een evenwichtige en ordelijke wijze wordt afgebouwd, hetgeen van cruciaal belang blijft in het streven om financieringsonevenwichtigheden structureel weg te werken. De financieringsplannen van de banken zijn gericht op een verlaging van de ratio kredieten/deposito's tot circa 120 % tegen het einde van het programma en op een terugdringing van de afhankelijkheid van financiering door het Eurosysteem gedurende de looptijd van het programma. Deze financieringsplannen worden elk kwartaal geëvalueerd; de volgende evaluatie vindt plaats vóór de derde programmaevaluatie. De centrale bank van Portugal onderneemt actie wanneer een bank afwijkt van het financieringsplan;
 - d) voltooien van de verkoop van Banco Português de Negócios met inachtneming van de EU-staatssteunregels;
 - e) ervoor zorgen dat de staatsbank Caixa Geral de Depósitos (CGD) wordt gestroomlijnd teneinde in 2011 de kapitaalbasis van haar kernactiviteiten als bank in de vereiste mate te verbreden zonder tot de verkoop van zijn verzekeringstak over te gaan. Deze rechtstreekse verkoop aan een eindkoper zal naar verwachting in 2012 plaatsvinden en ertoe bijdragen om in de additionele kapitaalbehoeften van dat jaar te voorzien. Voor zover niet uit groepsinterne bronnen aan deze behoeften kan worden voldaan, zal CGD overheidskapitaalsteun van buiten de faciliteit voor solvabiliteitssteun aan banken ontvangen;
 - f) ervoor zorgen dat de gedeeltelijke overdracht van de bancaire pensioenfondsen aan het socialezekerheidsstelsel van de staat plaatsvindt onder actueel evenwichtige voorwaarden, mede met inachtneming van de EU-mededingings- en staatssteunregels. Om niet op de solvabiliteitssteun aan banken binnen het programabudget een beroep te hoeven doen, zal de Portugese regering aanbieden de banken te helpen de impact van de kapitaaloverdracht te dekken door een deel van de overdracht te gebruiken om gewone aandelen in de banken te verwerven. De overblijvende overgedragen middelen zullen op een geblokkeerde rekening worden gedeponereerd totdat de derde evaluatie voltooid is;
 - g) afronden van het wettelijke kader voor toegang tot kapitaal uit overheidsbronnen tegen eind januari 2012, in overeenstemming met de EU-staatssteunregels en de in het memorandum van overeenstemming neergelegde beginselen;”;
- c) de volgende punten worden toegevoegd:
- „i) ervoor zorgen dat de banken de beschikbare resultaten van het speciale programma voor inspectie ter plaatse vóór de derde programmaevaluatie in de stresstestexercitie met een core tier 1-drempel van 6 % opnemen;

- j) voltooiën van het wettelijke kader voor vroegtijdige interventie, afwikkeling en depositoverzekering voor banken en het wettelijke kader voor herstructurering van de bedrijfs- en huishoudschulden uiterlijk eind 2011.”.

6) Lid 9 wordt vervangen door:

„9. Om te zorgen voor een soepele uitvoering van de programmavoorwaarden en op duurzame wijze bij te dragen tot de correctie van de onevenwichtigheden, verleent de Commissie verder advies en verdere bijstand inzake budgettaire hervormingen, hervormingen van de financiële markten en structurele hervormingen. In het kader van de aan Portugal te verlenen bijstand beoordeelt zij samen met het IMF en in contact met de ECB op gezette tijden hoe doeltreffend de overeengekomen maatregelen zijn en welk economisch en sociaal effect zij sorteren, waarna zij de nodige correcties

aanbeveelt om de groei en werkgelegenheidsschepping te bevorderen, de vereiste budgettaire consolidatie te verzekeren en de nadelige sociale gevolgen voor met name de meest kwetsbare delen van de Portugese samenleving tot een minimum te beperken.”.

Artikel 2

Dit besluit is gericht tot de Portugese Republiek.

Gedaan te Brussel, 14 december 2011.

Voor de Raad

De voorzitter

M. KOROLEC